

Денисенко Віталіна Миколаївна

викладач кафедри іноземних мов

Київський національний університет

технологій та дизайну (м. Київ)

МЕДІАОСВІТА ЯК ЗАСІБ РОЗШИРЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ПОЛЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА

Швидка зміна технологій, високий рівень динамічного розвитку всіх сфер людської діяльності призводять до того, що виявляється недостатньо одного разу отриманої освіти. І в зв'язку з цим на перше місце виходить медіаосвіта педагогів, як процес розвитку особистості за допомогою і на матеріалі засобів масової комунікації (медіа): тобто розвитку культури спілкування з медіа, творчих, комунікативних здібностей, критичного мислення, умінь повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу і оцінки медіатекстів, навчання різним формам самовираження за допомогою медіатехніки і т.д. Здобута в результаті медіаосвіти медіаграмотність допомагає педагогу активно використовувати можливості інформаційного поля телебачення, радіо, відео, кінематографа, преси, Інтернету, сприяє кращому розумінню мови медіакультури.

У сучасному світі медіаосвіта розглядається як процес розвитку особистості за допомогою і на матеріалі засобів масової комунікації (медіа) з метою формування культури спілкування з медіа, творчих, комунікативних здібностей, критичного мислення, умінь повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу та оцінки медіатекстів, навчання різним формам самовираження за допомогою медіатехніки.

Медіаосвіта (media education) пов'язана з усіма видами медіа (друкованими та графічними, звуковими, екранними і т.д.) і різними технологіями; вона дає можливість людям зрозуміти, як масова комунікація використовується в їх

соціумах, оволодіти здібностями використання медіа в комунікації з іншими людьми; забезпечує людині знання того, як:

1) аналізувати, критично осмислювати і створювати медіатексти; 2) визначати джерела медіатекстів, їх політичні, соціальні, комерційні або культурні інтереси, їх контекст; 3) інтерпретувати медіатексти і цінності, поширювані медіа; 4) відбирати відповідні медіа для створення і поширення своїх власних медіатекстів і набуття зацікавленої в них аудиторії; 5) отримати можливість вільного доступу до медіа, як для сприйняття, так і для продукції. Медіаосвіта є частиною основних прав кожного громадянина будь-якої країни світу на свободу самовираження і права на інформацію і є інструментом підтримки демократії. Медіаосвіта рекомендується до впровадження в національні навчальні плани всіх держав, в систему додаткової, неформальної та освіти протягом усього життя (UNESCO, 1999).

Л. Мастерман виділяє 18 принципів медіаосвіти [Masterman, 1998]

1) медіаосвіта - це серйозна і важлива галузь, пов'язана з більшістю соціальних структур демократичного суспільства;

2) центральна концепція медіаосвіти – репрезентація. Медіа не відображають реальність, а представляють її, використовуючи систему знаків і символів. Без цього принципу медіаосвіта неможливо;

3) медіаосвіта це процес, що триває все життя людини. Однак – учні є пріоритетною аудиторією для медіаосвіти;

4) цілі медіаосвіти полягають не тільки у вихованні критичного мислення, але критичної автономії;

5) медіаосвіта - це дослідницький процес;

6) медіаосвіта - актуальна і своєчасна, вона втілює вираз «тут і тепер» в широкому ідеологічному і історичному контексті;

7) ключові поняття медіаосвіти в більшій мірі аналітичні інструменти, ніж альтернативний зміст;

8) зміст в медіаосвіті означає розвиток варіативних аналітичних інструментів;

9) ефективність медіаосвіти може бути оцінена двома критеріями: здатністю учнів застосувати своє критичне мислення в нових ситуаціях і кількістю зобов'язань і мотивацій, виражених ними по відношенню до медіа;

10) в ідеалі оцінка медіаосвіти учнів - це їх самооцінка;

11) медіаосвіта намагається змінити відносини між учителем і учнями, даючи їм можливість для роздумів і діалогу;

12) медіаосвіта - це, скоріше, діалог, ніж дискусія;

Існуючі знання не просто передаються вчителями або «відкриваються» учнями. Це предмет критичного дослідження і діалогу, в ході яких нові знання активно здобуваються педагогами і учнями.

Будучи послідовним прихильником медіаосвітньої теорії розвитку критичного мислення аудиторії, Л. М. Сімелі чітко формулює свої основні дидактичні принципи: «У центрі руху критичної педагогіки, яке я захищаю в моїх методах навчання - потреба: 1) розвитку розуміння характеру репрезентації дійсності в медіатекстах; 2) забезпечення знаннями про соціальні, економічні, і політичні контексти, в яких медіатексти зроблені різноманітними установами з певними цілями; 3) заохочення інтересу до вивчення способів, якими аудиторія розуміє значення повідомлень (тобто вивчення процесу вибору, інтерпретації, і дії після сприйняття медіатекстів в різних контекстах). В цілому цей процес передбачає критичну позицію студентів і викладачів, які можуть чинити опір відвертій расовій, класовій, гендерній упередженості і маніпуляціям в медіатекстах» [Semali, 2000].

Розвиток сучасних мультимедіа засобів дозволяє реалізовувати освітні технології на принципово новому рівні, використовуючи для цих цілей найпрогресивніші технічні інновації. Мультимедійні можливості сучасних програмно-прикладних систем у відображенні інформації значно відрізняється

від звичних. Ця відмінність полягає не тільки в зростанні кількості засобів представлення, таких як текст, графіка, анімація, відео, звук, але і в іншій формі організації даних, обумовленою можливостями комп'ютерних програм. Грамотне використання коштів медіа під час навчання дозволяє одночасно досягати і підвищення ефективності навчання конкретного предмета, і цілей медіаосвіти.

Дослідники і педагоги різних країн світу часто наголошують на потребі медіаосвіти викладачів. Передбачається, що медіаграмотності викладач зуміє:

- заохочувати і розвивати в учнів бажання ставити обґрунтовані проблемні питання, пов'язані з медіа;

- використовувати у викладанні дослідницьку методику, коли учні можуть самостійно шукати (медіа) інформацію, щоб відповісти на різні питання, застосовувати знання, отримані в навчальному курсі;

- допомогти студентам розвинути здатність використовувати різноманітність первинних джерел (медіа) інформації, щоб досліджувати проблеми і потім зробити узагальнені висновки;

- організувати проведення дискусій, де учні вчаться толерантно слухати інших і тактовно висловлювати власні думки, в тому числі про медіатексти;

- підтримувати відкриті обговорення, де немає категоричних відповідей на багато питань;

- заохочувати учнів міркувати над їх власними медійними дослідженнями і діяти на основі знайденого розуміння.

Для того щоб підготувати учня до медіаосвіти, потрібні не тільки показники медіаграмотності / медіакомпетентності (тобто повноцінного розвитку в області медіакультури) педагогів, а й показники професійних знань і умінь, необхідних їм для медіаосвітньої діяльності. Дослідження в цій області виявили, що багатьом українським викладачам катастрофічно не вистачає медіаосвітніх знань. Необхідність читання спецкурсів, проведення семінарів,

майстер-класів з основ медіакультури в освітніх установах стає ще більш очевидною, так як тільки медіакомпетентний педагог може реально впливати на рівень медіаосвіти учнів.

Висновок. Аналіз сучасного стану медіаосвіти дозволяє конкретизувати ряд проблем і протиріч. Поряд з розвитком медіатехнологій медіаосвіта в школі не є обов'язковою. Кількість педагогів, здатних якісно викладати медіаосвіту в вузах, незрівнянно мало в порівнянні з об'єктивно існуючими суспільними потребами в кваліфікованих фахівцях такого роду.

В цілому медіаосвіта все ще не просунулася від стадії експеримента до стадії широкого практичного застосування. У зв'язку зі зміною об'єктивної ситуації, пов'язаної з модернізацією і комп'ютеризацією освіти, пошук наукових основ розширення професійного поля діяльності викладача засобами медіаосвіти, безсумнівно, є актуальним.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Finnish Media Education Policies: approaches in culture and education/ Finnish Society on Media Education, 2011. 19 p.
2. Masterman, L. Teaching the media. / Comedia publishing group, 1989. 342 p.
3. Ranson, S. Towards the Learning Society, London: Longman. 1994
4. Semali L, Implementing critical media literacy in school curriculum. Advances in Reading / Language research, 2000, 277-298 p.